

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Égész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hozva:
 Égész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Égész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétéfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Beszereksőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szarkasztóság kéziratait visszaadással
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 10.

A magyar tanítói kar a politikában.

(V. I.) Aggodalommal fogom föl a tolat akkor, a midőn a magyar tanítókról, mint politikai tényezőkről, vezető szellemekről akarok szólni. Hiszen köztudomásu, hogy községekben a tanító a falu lelke világi ügyekben s ő meggyőződésével irányíthatja azt a népet, kit gondjaira bízta. Féltő aggodalommal foglalkozom e kérdéssel, mert a tanítót nem politikai vezérlő férfiak állították a falu élére, hanem irányítónak, fölvilágosítónak olyan ügyekben, melyeknél torzsalkodás, összekoczanás, sőt elvi ellentét is ki van zárva. A tanító legyen a szó szoros értelmében az, a mit neve magyaráz és csak akkor lépjen a politikai szereplés terére, amidőn a helyzet és körülmények a tettek mezejére szólítják.

Nos hát most elérkezett az az idő. Útött az óra. A hívó szózat elhangzott. Ott van az a hívó szózat a Fejérváry-kormány programjában. A miért a magyar tanítói kar évtizedeken keresztül oly vehemesen küzdött, azt mind megtaláljuk a kormány programjában. Megtaláljuk az ingyenes népoktatást, (amely mögött ugyan, tartu k tőle, hogy az államosítás rejltőzködik) meg a magyar nyelvnek minden téren s körülmények között való érvényre juttatását, meg az állami tanítók fizetésrendezését, meg a községi s felekezeti tanítók anyagi ellátásáról való gon-

doskodást a népoktatási törvény revíziója keretében.

Hát a kormánypolitika csak most ébredt föl, csak most jutott tudatára annak, hogy hazánk gazdasági ereje, nemzeti fejlődése elválaszthatatlan szoros kapcsolatban van a népoktatás kérdésével? Ha most ébredt fel, akkor — későn ébredt. Akkor kellett volna ébredni, amikor még hittek az ilyen ígérletben, amikor üres frázisok tömkelege mellett csak konczot dobtak oda a magyar tanítói karnak, a melyre csak akkor volt a kormánynak szüksége, a midőn képviselőválasztásra került a sor.

Ez a mézes madzag, amelyet most a magyar tanítói kar orra alatt végighuznak, ismét csak üres frázis, odavetett csalétek. Odafent még hiszik azt, hogy a magyar tanítói karra számíthatnak, hogy megnyerték ügyük győzelmére azokat, a kiknek befolyásuk van környezetükben. Annyi üres ígérletet, annyi üres frázist kapott már a magyar tanítói kar, hogy nem bizik abban, hogy a kormány meg is valósítsa a programjában fölvetett eszméket. Bizott, csalódott. Ujra bizott s megint csalódott. Így ment ez mindig, bár a legtöbbször s a legtöbb helyen ott volt a kormány háta mögött annak támogatására. Gondoskodott is róluk a kormány olyan javadalmazással, amely mellé most csak a oelibátus kellett volna. Ez észszerű volna, hiszen akkor a tanítói családok nem élnének nyomor és inségben, mint most s a tanítók életüket egyedül s kizárólag annak a nemes czélnak

szentelhetnék, amelynek szolgálatában állanak.

A Fejérváry-kormány népoktatási programja igéri mindazt, a miért évtizedek óta küzdünk. De cserébe azt kívánja, hogy tagadjuk meg hazánkat, nemzetünket és fajunkat. Azt kívánja, hogy toljuk az osztrák tulkapásoknak politikai szekerét, vagy álljunk be hazátlan szocziálistáknak.

Azért ígérnek azok az urak ott fönt mindent, mert semmit sem adhatnak. Azért ígérnek mindent, mert hisznek abban, hogy a magyar tanítói karban balekre akadnak. De ilyen kortesfogásoknak ma már nem ül föl a magyar tanítói kar.

Nem, mert a magyar tanítósnak mindenkor a nemzeti állam kiépítéséért, a magyar kultúra felvirágoztatásáért, a magyar nép gazdasági és szocziális helyzetének javításáért kell küzdenie s ezt nem a kormány szekerének elöretolásával valósítja meg — egy nagyobb darab kenyér üres reményének fejében, de megvalósítja akkor, midőn az igaz eszmék szolgálatához szegődik. Az évtizeden keresztül éhező, nyomorban sanyalódó családok, — ha még olyan kényszerítő is a helyzet, — éhezzenek még egy kissé, hiszen a hatalmaskodókat előbb-utóbb ugy is elsöprik a hullámok.

Az eddigi kormányok három évtizeden keresztül csak ígérletekkel traktálták a magyar tanítói kart, a miket nem valósítottak meg soha. Ez is egy olyan ígérlet, egy olyan hazugság, mint a többi; de a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Leányok fürdőhelye.

Irta: Michel Provins.

(Szin: Etretat fürdőhely, a fürdőútvadban. A jó uszók a víz közepén, a félénkebbek a part mentén usznak. Az ugródeszkán férfiak és nők állanak, akik fürdőköpenyüket szinpadí mozdulattal vetik le magukról és az amatőr-fényképészek előtt pózolnak. Távolabb a kíváncsiak tömege. E pillanatban a szép Myriel Irén, a gazdag gyáros leánya iránt érdeklődnek, aki a fiatal Roscotte Adhemárral, a milliárdos fiával jár jegyben.)

Chazette ur (látócsövésbe néz): Nagyon csinos!

Bouvilain asszony (élesen): Valóban, vannak emberek, akiknek igen nagy a szerencsájuk. Szépség, egészség, gazdagság! . . .

Magerel ur: Kétségtől itt a milliók összeházasodnak.

Bouvilain asszony: Rettenetes. A kisasszony bizonyára nagyon képzelődő . . .

Marquerite Souvigny (fiatal leány): Ó nem! Souvigny (fontoskodva): Tudniillik: a leányom jól ismeri. Ha akartuk volna, érintkezhetünk volna velük.

Marquerite: Irén zárdában töltött egy esztendőt, ahol én is nevelkedtem. Ő tizenhat éves volt akkor, én pedig tizenöt.

Bouvilain asszony: Ugy-e bár rossz nővendék volt?

Marquerite: Ellenkezőleg, mindig az első. A nővérek is csodálkoztak rajta.

Bouvilain asszony: Hát még jó esze is van! Ez a leány a pénz és a szellem arisztokratája.

Souvigny asszony (a leányhoz): Miután a véletlen összehozott benneteket, talán megkísérelhetnétek régi barátságotok felújítását? Annál is inkább, miután mind a ketten férjhezmentel előtt vagytok . . . A völegényed mérnök, esetleg ő is hasznát veheti.

Marquerite: Szívesen, mama. De . . . hogyan találkozhatunk?

Chazette: Ez a legkönnyebb, kérem. Véletlen találkozás. Myriel kisasszony a fülkébe ment . . . Mi arra fogunk sétálni. Ha felismeritek egymást, diszkrétén visszavonulok és magukra hagyom önöket.

(A tervet eltogadták. Néhány perczzel később találkoznak — véletlenül.)

Irén (meglepetten, de igen kedvesen): Ön az, Marquerite?

Marquerite (tartózkodva): Irén kisasszony!

Irén: Semmi »kisasszony!« Hát nem vagyunk mi régi barátok? Csókoljon meg!

Marquerite: Ön nem változott meg.

Irén: Ó, igen! Nagyom! A mi körünkben a huszéves leány érett . . . Az ám! Érett leányok vagyunk!

Marquerite: A magam részéről még nem vesztettem el minden illuziómat.

Irén: Igen, emlékszem . . . ön gyöngéd lelkű! Már az iskolában veresket irt, amelyeket a nővérek igen banálisnak tartottak. Igazán örülök, hogy újra összekerültünk és egymással beszélgethetünk. Egyedül sétál?

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég eddigi jó hírve is kezkesedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri szíves tudomására adja nagybecsült vevőink és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skót és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességekkel megérettül a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

mig a többiben hittek, ebben? — ma? — nem hisz senki!

És a magyar tanítói kar nem fogja elárulni a nemzeti ügyet. Még abban az esetben sem, hogy ha mindazt készpénzre váltanák, ami abban a programban benne van. Mosolyog — és vár; vár mindaddig, míg visszaáll az alkotmány, mikor megkapja mindazt, amiért küzd; amit a Fejérváry kormány oly nagylelkűen ígér — de meg nem adhat.

A politikai válság.

Báró Fejérváry Géza miniszterelnök tegnap délután Bécsbe utazott a spanyol király tiszteletére rendezendő ünnepségek alkalmából. A miniszterelnökkel együtt Bécsbe ment Kristóffy József belügyminiszter és Lányi Bertalan igazságügyminiszter is. Bár Fejérváry a haladó pártkörben odanyilatkozott, hogy ennek az utnak semmi politikai háttere nincsen, a kormányhoz közel álló körökben úgy hiszik, hogy fontos kérdések kerülnek most ismét döntésre a király előtt.

Az országgyűlés feloszlata.

Bécsből jelentik, hogy a „Zeit” mai számában foglalkozik azokkal a kérdésekkel, hogy a kormány az országgyűlést még december vagy január hóban fel fogja oszlatni. A lap a kormány hireiből szerzett információi alapján azt a hirt alaptalannak jelenti ki, s úgy értesül, hogy az új választásokról leghamarább, ha hat hónap múlva lehet beszélni. Ha ugyan egyáltalán lehet.

A királyi biztosok.

Egy újságíró ma megkérdezte Kristóffy József belügyminisztert, mi igaz a királyi biztosok kinevezésének híréből. Kristóffy egész indignációval tiltakozott:

— Királyi biztosok Magyarországon? Ezt egész határozottan megczáfolhatja. Ha Magyar-

országon királyi biztosokat fognak kinevezni, ezt már nem én csinálom.

A kormány lemond?

A szabadelvűpártban tegnap este arról beszéltek, hogy a kormány foglalkozik a lemondás eshetőségével. Egyik miniszter bizalmas barátja, aki azonban minden személyes jó viszony dacára is okosabbnak tartja, ha megmarad a szabadelvűpártban, beszélte, hogy a kabinetben tisztában vannak a helyzet nagy nehezségeivel, de az abszolutiztikus szándékok távol állnak a kormánytól. Ha belátják, hogy törvényes uton (?) nem boldogulnak, úgy megbízásukat visszaadják a király kezébe.

Az új főispánok.

A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király Kubinyi Géza földbirtokost Komárommegye és Komárom város, — gróf Csáky László ugcsamegyei főispánt Szepesmegye és Perényi Péter bárót Ugocsa vármegye főispánjává nevezte ki.

Sárközy Aárél Komárom vármegye főispánjának felmentése alkalmából a Szent István-rend kis keresztjét adományozta az uralkodó.

A berlini nagykövet Bécsben.

Bécsből táviratozzák, hogy Szögyény-Márich László berlini osztrák-magyar nagykövet ma Bécsbe érkezett. A délelőtt folyamán felkereste gróf Goluchovszky Agenör külügyminisztert s hosszasan tárgyalt vele. A nagykövet bécsi utazása minden bizonynyal összefüggésben van a válsággal.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Nagyvárad város közgyűlését tegnap már csekélyebb érdeklődés mellett folytatták és fejezték be. Egyes pontoknál azonban most is érdekes vita fejlődött ki.

Mindjárt a hitelesítésnél Halász [Lajos ki-

fogásolta, hogy az 500,000 koronás kölcsönnél az Altalános Hitelbank s nem ennek nagyváradi fiókja van megnevezve. De ezt csakhamar pótolták.

Altalános helyesléssel találkozott dr. Hoványi Géza indítványa a fürdő vonatok érdekében. Csak aztán lenne is eredménye a város ez irányú akciójának.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Bordé Ferencz főjegyző elnökölt.

Jelenvoltak:

Bozóky Béla, Frölich János, Hlatky Endre, dr. Hoványi Géza, Mezey Mihály, Nozák Rezső, dr. Pácz Sándor, dr. Stokker József, dr. Adorján Emil, Altmann Jakab, Balogh Döme, Beczkay Lajos, Czeglédy Sándor, Czeglédy Jeremiás, Déry János, dr. Halász Lajos, Milibák József, Schwartz Izidor, Schütz Albert, Veisz Károly, Feldmann Izidor, dr. Friedländer Sámuel, Heller Ede, Lövenstein Zsigmond, dr. Veisz Márton, Fleishacker Gyula, dr. Gyémánt Jenő, Kiss Károly, Levitter Miksa, dr. Moskovits József, Moskovits Farkas, Munk Jakab, Rendes Vilmos, Rádl Ödön, dr. Istvánffy István, Juricskay Barna, Gerő Armin, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dus László, Tóth Márton, Kőszeghy József, Ragány János, Markovits Sámuel, Szűts Géza, Lakos Lajos.

Az első napi ülés jegyzőkönyvét hitelesítették s rátértek a még hátra levő ügyek tárgyalására.

A Laporta malom berendezése tárgyában hozott határozat ellen Molnár és Pintér budapesti czég által beadott felebbezést elutasították.

Vonatközlekedés a fürdőbe.

Dr. Hoványi Géza indítványát vette ezután tárgyalásra a közgyűlés. A közönség azt hitte, hogy a villamos vasut a fürdőbe is fog közlekedést létesíteni. Most már bizonyos, hogy nem lesz villamos vasut a fürdőbe. Ezért indítványozza, hogy a városi tanács keresse meg és kérje fel a m. államvasutak igazgatóságát, miszerint a jövő nyáron rendezzen be kellő számú vonatokat a két fürdőbe.

Dr. Halász Lajos elfogadja az indítványt, de kéri azzal még pótolni, hogy a fürdővonatok a Félix-fürdőből a Püspök-fürdőbe és onét ismét a Félix-fürdőbe vissza ne közleked-

Marquerite: Nem, családunk egyik tagjával . . . Anyám a közelben van.

Iren: Nem fog aggódni, ha később megyünk hozzá. (Végig nézi): Nagyon megcsinosodott!

Marquerite; Inkább ön . . .

Iren: Ó, én! Tudom! (Gunyosan): A fejedelmi szépség . . . mely a fejedelmi vagyon elengedhetetlen kelléke. Ellenben ön bájos, fiatal, üde . . . és a gonosz férfiak figyelmét az ilyesmi nem kerüli el.

Marquerite (elpirul): Csak egynek tűnt fel.

Iren: Ah! Ah! Flirt?

Marquerite: Nem, nem flirt, eljegyzés.

Iren: Hogyan? Ön is házasodik?

Marquerite: Tizennégy nap múlva.

Iren: Akárcsak én! Ez pompás. Majd mind a ketten elmondhatjuk benyomásainkat a házasság-életéről.

Marquerite: Az ön érdekesebb lesz, mint az enyém!

Iren: Miért?

Marquerite: Mert önt a házassága tündérvilágba viszi . . . Ön királynő lesz!

Iren: Meglehet! A királynők nem mindig boldogok.

Marquerite: De Roscotte Adhemár, akit látásból ismerem, nagyon kedves ember lehet.

Iren: Igen, a külsejéről ítélve! De a lelke?

Marquerite: De azért szereti önt a vőlegénye?

Iren: Ó és a szerelem! A családi tanács határozata alapján kért engem feleségül. Hol itt a szerelem?

Marquerite: És ön beleegyezik a házass-

ságba? És nem tiltakozik az ellen hogy szerencsétlen élete legyen?

Iren: Ó, nem. Feltett szándékom, hogy hősnő leszek és hitvesi és társadalmi kötelességeimhez hű maradok; de én is, mint a többiek, ki vagyok téve a kísértésnek . . .

Marquerite: És ezekkel a gondolatokkal lép az oltár elé?

Iren (gunyosan): Igen, az oltár elé!

Marquerite: Az oltár szent előtem!

Iren: Milyen szigorúan mondja!

Marquerite: Ó, nem! . . . Nem akarom megbírálni. Én a házasságot sem tekintem átmenetnek, mint ön; sem olyan utnak, mely máshoz vezet. A házasság kezdete és vége mindegyiknek.

Iren: Ön imádja vőlegényét? Mi a foglalkozása?

Marquerite (büszkén): A vőlegényem mérnök! . . . Nincs vagyona, de (boldogan) van szive! Egyetlen szerelme vagyok és madarak.

Iren: Minő boldogság, ha valakit igazán szeretnek! Ha meggondolom, hogy nekem ebben a boldogságban soha sem lesz részem . . .

Két különálló lélek vagyunk. Talán ön kezdetben boldogabb lesz és később szerencsétlenebb, ha a magaslatról a földre ér. Talán nekem kezdetben nem lesz részem a boldogságban és később igen . . . ha ugyan boldogság.

Marquerite (komolyan): A kötelesség teljesítése az.

Iren: Mi a kötelesség? Nálunk abban áll, hogy egy feleséget tarthat a férj, a muzulmánoknál pedig többet, míg az esküvőnél a barátjától kölcsönzi ki a feleséget.

Mi a helyes? Hol van a szigorú kötelességteljesítés?

Marquerite: A lelkiismeret szaván.

Iren: Ó, kedvesem a lelkiismeret tükör. Csak azokat a képeket láthatjuk, amelyeket feléje fordítunk. És, úgy gondolom, már eleget bölcsekedtünk. Történjék, a minnek történnie kell! Iren barátnői jönnek. Bemutatom barátnőimnek.

(A bemutatkozás megtörténik. A leányok merész, cinikus hangja nem tetszik Marquerite-nek. Néhány cinikus ifju elszaladt mellettük és minden illendőség nélkül megszólították őket.

Carugge (monoklivál a szemén): Ezer ördög, milyen kirakat!

Sybil a kikiáltók hangján: Tessék besétálni uraim! Tessék választani!

Blackmeyer: Nagyon drága!

Jeanne: Ha már nem vásárol ne zavarja el a többieket.

Sybil kiált: előre uraim nagy végeladás! Minden tárgy becses és az aki a legtöbbet igéri érte, elviheti.

Marquerite (haragosan): bocsánat, tiltakozom?

Blackmeyer (csodálkozva): És én kérem, hogy mutassanak be ama hölgynek, aki az imént tiltakozott.

Mind: Én is!

Iren: Már késő, uraim.

Carugge (szemtelenül Marqueritehez): Hogyan, kegyedet már eladták?

Marquerite lesújtó pillantással: Nem tram, engem elajándékoztak!

jék minden esetben, mert ez sok kellemetlenséggel jár a közönségre.

Dr. Hoványi Géza elfogadja a Halász által mondottakat, de sok nehézséggel jár, hogy a nagyon lejtős Félix-fürdő megállónál a vonatokat fentartsák. Tudomása van róla, hogy a m. á. v. és a belényesi vasut azt tervezik, hogy a Félix-fürdő belterületére egy szárnyvonalat építsenek. Kéri, hogy indítványát fogadják el, nehogy a kérdés halasztást szenvedjen s még egy évig ismétlődjenek a tavalyi anomáliák.

Az indítványt egyhangulag elfogadták.

A városi nyomtatványok szállítása.

A nyomtatványokra kötött szerződés felbontása ügyében Boros Jenő nyomdász felelősséget adott be.

Elnök kijelentette, hogy Boros felelősségét visszavonta.

Dr. Adorján Emil indítványt tesz, hogy a felelősség visszavonása daczára tárgyalják a kérdést.

Hlatky Endre indítványozta, hogy adják ki az ügyet a jogügyi bizottságnak.

Dr. Stocker József fejtegeti, hogy egyszerűen a közgyűlés tudta nélkül nem lehet a szerződést felbontani. Boros Jenő 20% újabb leengedést ajánlott, ez 7-8 ezer korona megtakarítás, amit a város nem engedhet el.

Dus László, dr. Kurländer Ede és Balogh Döme hozzászólása után dr. Adorján Emil indítványát visszavonta, de Hlatky Endre indítványának elfogadását ajánlotta azzal, hogy a jogügyi bizottság még a decemberi közgyűlés előtt adjon véleményt.

Az ügyet kiadták a jogügyi szakbizottságnak.

*

Dr. Agoston Péter és társai az általuk felállítandó »Néphivatal« céljaira segítyt kérnek a várostól. A tanács egy évre 300 korona segíty megszavazását javasolta.

Az 1906. évre a 300 koronát megszavazták.

A szervezeti szabályrendelet átdolgozása.

Dr. Adorján Emil a szervezeti szabályrendelet mielőbbi átdolgozását indítványozta, azzal, hogy a szabályrendelet átdolgozásánál a személyzet leszállítására törekedjék a kiküldött bizottság. A tanács az indítvány elfogadását javasolja, azzal, hogy kapcsolják ki a városi tisztviselők fizetésrendezését a szervezeti szabályzat átdolgozásának kérdéséből.

Hlatky Endre a tisztviselők fizetésrendezésének sürgős szükségét hangoztatja s elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Moskovits József a szervezésre kiküldött bizottság függetlenségének szükségét hangsúlyozza s ezért indítványozza, hogy annak elnöke ne tisztviselő, hanem törvényhatósági bizottság egy tagja lenne.

Dr. Adorján Emil részletesen rámutat a városonál dívó kezelési rendszer tarthatatlanságára s egyszerűsítést kíván. A létszám leszállítását fokozatosan kell keresztülvinni. A szervező bizottság elnökéül ajánlja dr. Hoványi Gézát.

A tanács javaslatát elfogadták, azzal, hogy a szervezeti szabályrendelet átdolgozására kiküldött bizottság elnökévé dr. Hoványi Gézát választották meg.

*

A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület alapító tagjaul lépett be a törvényhatóság.

Szűcs Dezső ny. II-od osztályu aljegyző részére az 1906. évre 360 korona kegydíjat szavaztak meg.

Hosszu vitát keltett a Sas és Zöldfa eladásának kérdése.

Kifogásolták, hogy az eladást újból a közgyűlés elé hozta a tanács holott, a mult havi gyűlésen nem így határoztak, hanem utasították a tanácsot, miként árverést hirdessen a Sas épület eladására oly feltétellel, hogy a vevő szállodát és redontot épít. Továbbá a tanács részletes, felvilágosító előterjesztést tegyen az

eladás vagy az esetre, ha a város maga építi fel, s mutassa ki minden irányban a városra háramló előnyöket. A mult ülés jegyzőkönyve tévesen van felvéve, mert az eladás kérdésében még nem határoztak.

Mezey Mihály indítványára az eladás kérdését ezuttal levették a napirendről s az eladásra kiírt pályázati feltételeket oda módosították, hogy csak redont építéssel lehet a Sas megvételére pályázni.

Tipanucz György vámszedő és Biró Ferencz végrehajtó elbocsátása ügyében a beadott felelősségek folytán a dolog megvizsgálására egy bizottságot küldtek ki.

Az esküdtiképes egyének alaprajstromai elleni fellebbezések és észrevételek elbírálására egy bizottságot küldtek ki, Hlatky Endre, dr. Berkovits Ferencz, Mezey Mihály, Sulyok István, dr. Várady Mór és dr. Stocker József tagokból.

Apróbb ügyek elintézése után a közgyűlés véget ért.

NAPRÓL-NAPRA.

A könyvpiacz.

A jó könyv a legszebb ajándék. Nem utolsó szálló ige s ami fő sok, nagyon sok igazság rejlik benne. A hasznos olvasmány csakugyan igaz, bizalmas barátja a léleknek. Nyugalmat perczeinkben szórakoztat, a bánat óráiban megvigasztal; homlokunkon a gondok barázdáit elsimítja, fáradt kedélyünket földeríti, bevilágít kedélyünk utvesztőjébe és irányt jelöl agyunknak, szívünknek. Pompázó diszkótésben, vagy silány szalmapapiron, tornyos márványpaloták drága könyvtárában, meleg családi körök olvasóasztalánál, ábrándos leányszobákban és versfaragó diákok tanuló lámpái mellett, de legkivált takaros falusi házak rézcsattos almáriumiain, czifra leveles-ládáiban és zsutolt munkáslakások keskeny ablakhasadéka mellett — mindenütt ez a nyomtatott betű jótékony hatása, áldásos varázsa.

Ne feledjük azonban, hogy a nyomtatott betű kétélű fegyver. A jó irodalom, a keresztény napi és időszi sajtó, a helyesirányú könyvek, folyóiratok, füzetek és röpiratok igen sokat alkothatnak, építhetnek. Ugyde a rossz irodalom, az istentagadó szabadkőmives tudomány és hírlapírás, a papfaló és társadalom föltorgató szociáldemokrata nyomtatványok, valamint a léha belletrisztika, meg a nép valóságával üzérkedő ponyvafüzetek, százsor többet pusztíthatnak, rombolhatnak.

És most megint rátérhetünk a karácsonyra, mert abban, amit itt elmondandók vagyunk, ennek a főszege ünnepnek kiváló szerepe, nagy jelentősége van. Ki ne tudná, hogy a karácsonyi ajándékok között milyen gyakori s milyen előkelő helyet foglal el a könyv. Hiszen a könyvkiadók és könyvkereskedők üzleti vállalkozásuk közben különös sulyt helyeznek a karácsonyi könyvpiaczra. Már rendezgetik is javában, már együtt van a nagy anyag s igen rövid idő múlva készen áll. A reklám sebes szárnyán szétröpül az országba a dus választék híre, megfelelő, nem egyszer hangzatos részletezéssel.

Ideje tehát, hogy a keresztény családok, jótévedők, iskolák, rokonok, pártfogók, barátok, jó ismerősök, akik könyvekkel akarnak itt-ott kedveskedni karácsonyi ajándéku, meglepetésül, jól meggondolják előre, jól megválogassák amit meg akarnak és meg fognak venni. Sajnos, ebben a tekintetben sok a szomorú tapasztalat a keresztény irodalom szempontjából. Mit látunk ugyanis?

A legtöbb ajándékozó, aki könyvet szánt meglepetésül, magára a könyvvétel gondolatára is csak úgy egészen véletlenül jut el. Látja az utolsó napokban, hogy küszöbön az ünnep. Tudja, hogy valamit venni kell. De mit? Töprengése közben az esti korzón, vagy sétája közben betéved valahol, valahogy, valamelyik könyves boltba. Ez lesz a legkönnyebb megoldás. Ott aztán elébe rakják a könyveket se-regestül. Megnézi az elsőt, a másodikat, még a harmadikat is. Ez sem jó, az sem tetszik, amaz sem kell. Ejj, ki vesződik itt sokáig! Megnéz egy-két izléses könyvtáblát, azzal kikap a maszszából talán kettőt, talán hármat, talán tizet is, a legmutatósbak közül s megvan a karácsonyi vásár. Hogy mi a könyvek belső értéke, tartalma, csöppet sem érdekli. Minek is, ugy-e? Üres-e, vagy élvezetes, kifogástalan irányu-e, vagy haszontalan, bánja is ő. Fő, hogy tetszős legyen. A többi nem számít.

Igy gondolkodik, azaz hogy így: *nem gondolkodik*, a könyvvásárlók igen tekintélyes része országszerte. Egy másik, az meg mindenáron a divatot hajhászsa. Ami divat, azt illik olvasni, annak jónak is — *muszáj* lenni. Mondanunk is fölösleges, hogy intelligens keresztény embernek sem így, sem úgy nem szabad okoskodnia, kényelmeskednie. Az ilyen magatartásban sem komolyság, sem intelligencia nem nyilvánul meg, keresztény lélekre és világnézetre pedig pedig éppen nem vall. Az ilyen könyvvásár semmivel sem különb azon eléggé nem ostorozható fölületes, lanyha katolikusok eljárásánál, akik karácsonyi és ujévi ajándékok kedvéért fizetnek elő — szabadkőmives, liberális lapokra. Valóban szégyenletes, gyerekes gondolkodás az ilyen, ha egyáltalán gondolkodásnak lehet nevezni. Azt kell mondanunk, hogy az irodalommal és sajtóval szemben elfoglalt álláspontot minden érdemes keresztény emberre nézve lelkiismeretbeli kérdésnek és kötelességnek tekintjük.

Van nekünk a karácsonyi könyvpiaczon elég abszolút becsü jó könyvünk, akár a *Szent István-Társulat*, akár magáncegek, akár a szerzők kiadásában. Van közöttük *diszmunka*, *tudományos*, *szépirodalmi* alkotás, *illusztrált* és egyszerű formában, van *népkönyvünk*, vannak *ifjúsági* olvasmányaink, van irodalmunk a *gyermek*ek számára, vannak apróbb *füzetek*, *folyóirataink*. Ezek között lehet és ezek között kell választani. Nem szorultunk rá, hogy ajándék címén különböző divatos mérget csempésszünk a karácsonyfa alá a magunk keserves garasain.

Pártoljuk a magunk irodalmát. Legyünk rajta, hogy az érdemes keresztény irodalomra ne kelljen továbbra is elmondani a *veszprémi püspök* lesujtó mondását. Hogy — *szerencsétlen vállalkozás*. Mert nem honorálja az a keresztény közönség sem anyagilag, sem erkölcsileg, a melynek iródik. Legyen ennek vége. A karácsonyi könyvpiaczon is, egyebütt is. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 11. Vay Péter gróf előadása a főgimnáziumban este 6 órakor.

November 12., 14., 19., 21., 26., 28. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

November 12. A jogakadémia ifjúságának matinéja

Diákok a vörösek ellen.

— Fővárosi tudósítónktól. —

A diákszövetség 60-as bizottsága tegnap a Saskörben tartott gyűlésén elhatározta, hogy küldöttséget meneszt az egyetem és műegyetem rektorához és felkéri őket, hogy azon szociálista elveket valló hallgatók ellen, akik a legalsóbb osztályhoz tartozó gyanus néppel szövetkezve, társaik életét és testi épségét veszélyeztetik, indítson fegyelmi vizsgálatot. A küldöttség tegnap délelőtt járt Láng Lajos rektornál Melha Armand vezetésével. A folyosón a hallgatók nagy tömegben várakoztak. A rektor a küldöttséget meg sem hallgatta, kijelentette, hogy a dologhoz semmi köze. A küldöttség tagjai ellen azonban az egyetem csendjének megzavarása miatt fegyelmi eljárást indít. Mikor ez a künn várakozó tömeg tudomására jutott, rettenetes zaj tört ki. A rektori táblákat letépték, több ablakot bevertek.

— *Áruló!*— *Mondjon le!*— *Hazátlanokkal cimborál!*— *Kegyelmes ur akar lenni!*— *Fő Jakab!*

A rektor rendőrségért telefonált, amely meg is jelent. A rektor lement az utcára. A vesztibülben álló tömeg szidalmazta, leköpdöste, sőt tanuk állítása szerint tettleg is inzultáltak.

A tudományegyetemről az ifjuság a Múzeumköruttra vonult a József-műgyetem elé, a hol K. Fónás Ödön rektornál küldöttségileg adták elő kérelmüket. A rektor szívesen fogadta a deputációt és megígérte, hogy a bűnös szociálista diákok ellen megindítja az eljárást. — A központi egyetemen a tanács a fekete táblán hirdetőment tette közzé, amelyben tudtul adja, hogy a fölmerült súlyos természetű incidensek következtében az előadásokat beszünteti s az egyetemet további intézkedésig zárva tartja. Láng rektor, aki nyíltan a szociáldemokratákat vette védelmébe, azzal fenyegetőzik, hogy a zavargások ismétlődése esetén az egyetemet az egész félévre bezárja.

* **Személyi hir.** Gerliczy Ferencz báró a Nagyváradai Katholikus Kör elnöke Vay Péter gróf előadására az éjjel Nagyváradra érkezett.

* **Vay Péter gróf előadása.** Nagyérdekű, lebilincselő előadást fog ma tartani a Katholikus Kör első estélyén Vay Péter gróf pápai praelátus. Az amerikai magyarokról fog beszélni s akik az ő tavalyi vonzó, szellemes előadását hallották, azok az idén is sietni fognak őt meghallgatni. Előadásának címe: *Amerikába kivándorolt honfitársaink.* Az előadás a főgimnázium disztermében, pontban este 6 órakor kezdődik.

Kiválóan emelik az előadás érdekességét a vetített képek, melyek a gróf szavait kísérik fogják. A képek vetítéséhez a honvéd hadapród iskola vetítógépét fogják felhasználni; ez a gép gyönyörű, éles képeket ad s valósággal trappirozza a nézőt. Ugy értesülünk, hogy nagy az érdeklődés a Katholikus Kör Vay-estélye iránt. Meghívókat ez alkalommal nem bocsátott ki a rendezőség, de úgy a kör tagjait, mint más érdeklődőket szívesen látnak. Jegyeket lehet váltani Láng József könyvkereskedésében, valamint este az előadás helyiségében. A három első sorban ülőhely 3 kor. IV.—VIII.-ig 2 kor., azontul 1 kor., állóhely 60 fillér.

Vay gróf ma délben érkezik Nagyváradra és Bunyitay Vincze apátkanonoknak lesz szívesen látott vendége.

* **A király a derecskei tűzoltóknak.** A hivatalos lap legújabb száma közli, hogy a király a derecskei önkéntes tűzoltó testületnek magánpénztárából kétszáz korona segélyt adományozott.

* **Lemondott városi közig. gyakor-nok.** Szolcsányi Béla Nagyvárad város közigazgatási gyakor-noka, ki néhány hónapig állott a város szolgálatában s ambíciózus, tevékeny munkaerőnek bizonyult, tegnap állásáról lemondott.

* **A város s a kolozsvári siketnéma-intézet.** Kolozsvár város tanácsa tegnap átirat Nagyvárad város tanácsához, melyben kéri, hogy a siketnéma kolozsvári intézeténél a város közönsége által létesített ágyalapítvány folyó évi részletét négyszáz koronát fizesse be. Az átiratban jelzi a »kincses« város tanácsa, hogy ez összegből 320 korona az intézetben levő Szilágyi Julia nagyváradai illetőségű növendék ellátására fog fordítatni, 80 koronát pedig az ágyalapítvány tőkéjéhez csatolnak, mely ma már 2300 koronára rug a tőkésített kamatokkal.

* **A sztrájk és bojkott vismajorként elismerése.** A belügyminiszter leiratot intézett tegnap a város közönségéhez, melyben Nagyvárad törvényhatóságának szeptemberi közgyűléséből hozott és jóváhagyás végett föltérjesztett azon határozatát, melyben kimondja, hogy a vállalati szerződésekben a sztrájk és bojkottnak vismajorként való elismerését mellőzi, tudomásul veszi s az iratokat visszaküldi azzal, hogy a törvényhatóság az őt ezen határozathozatalra indító belügyminiszteri rendelet lényegét félremagyarázta, mert abban a vismajorként elismerése el nem rendeltetett, erre nézve kötelező utasítást nem tartalmazott.

* **A vendéglősök gőzmosódája szennyvizének levezetése.** A nagyváradai vendéglősök, szállodások és kávécsinok gőzmosóda részvénytársaság azon kérelmére vonatkozólag, hogy a mosóda szennyvizét betoncsatornán a Peczébe vezethesse, a város kikérte a kulturmérnöki hivatal szakvéleményét. A kulturmérnökség véleményét tegnap terjesztette be a tanácsához s azt mondja, hogy a Pecze-patakban a város által tervezett szabályozása folytán a Pecze-patak mai helyén csak a patakban levő vízhasználatok üzeméhez szükséges vízmennyiség átvezetése van tervezve s ez is egy zárt betoncsatornában, már eleve is kizártnak kell tekinteni, hogy a betoncsatornába szennyviz is bejuthasson, azért sem indokolt még most is engedélyezni oly vízlevezetést, a mely a szabályozás keresztülvitele esetén, amely pedig most már előreláthatólag rövid időn belül befejezett ténynyé válik, — megszüntetendő lenne, de meg tekintettel a Pecze-folyó közvíz voltára, közegészségügyi tekintetektől még a mai helyzet megmaradása esetén sem járulhat hozzá a jelenleg tervezett munkálathoz, mert óva int beununket Nagyvárad város rossz közegészségügyi állapota, hogy kerüljük el a vizek fertőzését. Ennélfogva a kérelmezett terv szerint a szennyviznek a Peczébe való levezetését engedélyezni nem javasolja. Azt azonban megjegyzi Papp Elemér kulturmérnök, hogy hívja fel a város a folyamodó társaságot, dolgozza ki más alapon a szennyvizelvezetés tervét és ha más recipienst, mint a Pecze folyását, nem talál, úgy alkalmazkodjék a Pecze szabályozási tervéhez, gondoskodjék a Peczébe vezetendő szennyviz megtisztításáról.

* **Sertésvész a megyében.** A már régebben fellépett és most nagyobb arányokat öltő sertésvész terjedéséről jelentést tett az alispán a miniszternek. A jelentésre tegnap megírt az intézkedés, mely a cséffai, berettyóújfalui és mezőkeresztesi járásokra zárlatot rendel el.

* **Téves új házszámok.** Kőszeghy József főmérnök beterjesztette a város tanácsához az új házszámotablák kimutatását és ennek kapcsán jelentette, hogy helyszíni bejárás útján megállapodtak, hogy mely házakon — illet tizenyolcztal találtak — vannak helytelen számozású táblák és intézkedett ezek kicseréléséről.

* **Százhatvanezer korona jótékony célra.** B.-Ujfaluból jelentik, hogy ott birtelen elhunyt özv. Kenézy Miklósné urasszony. A 71 éves, köztiszteletben álló urasszony 160 ezer koronát hagyott végrendeletileg jótékony célra. Ebből 80,000 koronát B.-Ujfalú nagyközségnek hagyományozott, a többi 80,000 koronát pedig különböző jótékony célú intézmények kapják.

* **A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése.** A kereskedelmi miniszter a nagyvárad városi vasut részvénytársaság hozzá föltérjesztett kérelmére megengedte, hogy a vilamos vasut összes építési munkálatait a társaság november hó valamennyi vasárnapján az egész nap folyamán végeztethesse, csak hogy a kitűzött időra a munkálatok befejezést nyerjenek s a forgalmi akadályok mielőbb megszűnjenek.

* **A gyermekvédelmi lap ajánlása.** A belügyminisztérium felhívta a városi hatóság figyelmét a báró Fdelsheim Gyulay Lipót szerkesztésében »Gyermekvédelmi Lap« címen megindult ujságra, melynek célja támogatni az állami gyermekvédelmet és szerves összműködést létesíteni a gyermekvédelemmel foglalkozó egyesületek között. Felhívja a várost, hogy saját hatáskörében ajánlja a lapot, különösen azoknak, kik a gyermekvédelem ügyét szolgálják.

* **Jogászok matinéja.** A jogászok matinéja, mely vasárnap délelőtt 11 órára volt hirdelve, közbejött akadályok miatt délután 6 órakor lesz megtartva a prem. főgimnázium disztermében. A matiné iránt, mely fényesnek ígérkezik a közönség körében nagy az érdeklődés. — Belépti díj személyenként egy (1) korona. A tanuló ifjuság részére 50 fillér. Felülfizetések a jótékony cél érdekében köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

* **Rozslay Géza temetése.** A város társadalmának őszinte részvétele mellett ment végbe tegnap délelőtt Rozslay Géza mezőgazdasági gépgyáros temetése. A Lukács György-utcai, gyászház udvara teljesen megtelt előkelő közönséggel. Testületileg jelent meg az ipartestület, s a kereskedelmi és iparkamara. A temetési szertartást a sok szép koszorúval borított ravatal fölött dr. Karsch Lollion kanonok végezte segédlettel. A gyászszertartás után a gyászmenet az olasz plebánia templomba vonult, hol requiemet tartottak az elhunyt lelki üdvéért. Ezután nagy közönségtől kísérvé a gyászmenet kivonult az olasz nagytemetőbe, hol az elhunyt földi porait családi sírhelyen örök nyugalomra helyezték. A diszes temetést a Weiszlovits czég rendezte.

* **Uj gyakorlóhelyet kérnek az utászoknak.** Csanády Artur altábornagy, nagyvárad helyőrségi állomásparancsnok átiratot intézett a városi tanácshoz, melyben új gyakorlóteret kér az utászok részére. Ugyanis a Bónékuti nagygyakorlótér délnyugati sarka, hol jelenleg végzik szárazföldi gyakorlataikat, nem felel meg a célnak, — messze esik a kaszárnyáktól s nincs egy csepp árnyék sem, s nincs ivóvíz sem a közelben. Az altábornagy szerint legjobban megfelelne e célra a Rhédey-kertnek nyugati széléhez simuló parcella, amelyet semmire sem használnak s azért kéri e terület átengedését. A használati jognak május, június és július hónapokra terjednének ki

s igéri, hogy szükség esetén oly állapotban adják vissza a területet a városnak, mint a hogyan átvette.

* **Elgázolt ember.** Tegnap a déli órákban örült száguldozással vágatott végig a kispiaczon Rácz hentes kocsija. A járó-kelők alig tudtak kitérni a kocsitól. Amint a Koronakávéház felé rohogott a kocsit, Varga János nevű munkás nem tudván kitérni elől, a kocsit rudja elütötte, a kocsit kerekei pedig keresztül mentek rajta. A súlyosan sérült embernél az első segélyt Becsei őrmester, mint mentő, nyújtotta. A segélynyújtás után Vargát a kórházba szállították, a kocsit pedig lezárták.

* **Vesztett kutya garázdálkodása.** Nagyszalonta járás főszolgabírája tegnap jelentést tett az alispánnak, hogy a járás székhelyén Nagyszalontán egy kutya megmárt egy Vitéz Ilona nevű 4 éves, Árpád községben pedig egy Halász Eszter nevű 12 éves leányt. A kutyákon mindkét esetben megállapították a veszettség. A megmárt lányokat felszállították a Pasteur-intézetbe.

Ma

nagy disznótor

GZEGLÉDI SÁNDOR

vendégüljében.

x **A Lloyd kávéház** kellemes helyiségében ma szombaton és holnap vasárnap este *Dula Miklós* elsőrendű cigányzenekara hangversenyez. Ujjonnan felszerelt tekeasztalok, vilamos szellőztetés, hideg buffet, kitűnő italok figyelmes kiszolgálás. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel *Kurtág Dezső* kávé.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Bánk-bán C. (Katona József évfordulója).

Vasárnap: d u. Falu rossza, este Gésák. (bérletszűnetben.)

Katona József napja. Ünnepi estéje lesz ma a Szigligeti színháznak, az első magyar klasszikus drámairól: *Katona József* halálának évfordulójáról emlékszik meg az igazgatóság, mikor halhatatlan remekműve: *»Bánk-bán«* kerül előadásra gondos betanulás, elsőrendű szereposztás mellett. A czimszerep *Peterdi Sándor* kezében művészi tanulmány alakítás lesz, mellette a főbb szereplők következők lesznek: Malinda E. Kovács Mariska, Gertrud Somogyiné, Biborach Tóth Elek, Peturbán Bognár, Tiborczi Tihanyi, Endre király, Szarvasi, Ottó Nagy Sándor. Az előadás iránt élénken jelentkezik a közönség érdeklődése.

Vasárnap a színházban. Két élvezetes előadás lesz holnap vasárnap a színházban. Délután fél helyárrakkal a *»Falu rossza«*, este pedig a *»Gésák«* kerül színre az idén először, mindkét darab új anszamléval. A két előadásra jegyek már ma délután válthatók a nappali pénztárban.

EGYESÜLETEK.

Felhívás a cselédsegély pénztár tagjaihoz. Országos gazdasági munkás és cselédsegély pénztár, Budapest. V. Alkotmány-u. 16 sz. A következőkről értesíti az érdekelteket Az 1900. évi XVI. t. cz. 42 §-sa elrendeli hogy a pénztár működésének első öt évében a pénztár tagjai négy korona felvételi díj mellett azon gaz-

dasági munkás és külső cseléd is felvehető, a ki életkorának 35-ik évét betöltötte, de 50-ik évét még nem haladta túl stb. Minthogy ezen kedvezmény folyó évi december hó 31-ikével lejár s ezen időpontra az I. és II. csoportbeli rendes tagok (nyug. biztosítás) sorába csak oly egyének lesznek felvehetőek, kik 35 évesnél fiatalabbak. Miért is felhívattak mindazon egyének kik a cselédsegélypénztár tagjai közé beakarnak iratkozni jelentkezzenek Rész Bertalan rendőrbiztosnál, (Rendőrség földszint 11 sz. szoba) hol felvétetnek, illetve felvilágosítást nyernek.

Jóváhagyott alapszabály. A magyar királyi kereskedelemügyi miniszter a *bihar-derecskei* kerületi *ipartestület* alapszabályait jóváhagyta.

Igazságszolgáltatás.

Zeysig-pörök Tudvalévő, hogy egész légió azoknak a sajtópöröknek a száma, melyek a röpirat botrány nyomán támadtak. Maga a *»Pesti Hírlap«* négy ilyen sajtópört kapott. Ezekben dr. *Bukonyi*, miután magának a Zeysig-pörnek vizsgálata már befejezést nyert, ma kezdte meg a kihallgatásokat. A nevezett lapban megjelent közlemények miatt, amint már szó volt róla, *Rudnay Béla* államrendőrségi főkapitány két sajtópört indított *Eötvös* Károly ellen egy vezércikkje miatt és *Guthi* Imre hírlapíró ellen ama kommentár miatt, amelylyel a rendőrségnek a botrányos ügyben való szereplését kíséerte.

Sajtópörbe fogta továbbá *Gajary* Odón *»Az Ujság«* szerkesztője dr. *Légrády* Imrét, a *»Pesti Hírlap«* szerkesztőjét és *Marion* Imre hírlapíró ugyancsak *Guthi* Imrét. Ez utóbbi panasz tekintetében *Guthi* ma hallgatta ki a vizsgálóbíró. Az inkriminált közlemény azzal vádolta *Martont*, hogy ő abból a célzatosan terjesztett híresztelésből, hogy a Zeysig-brosurát *Zigány Árpád* írta és pedig báró *Bánffy Dezső*nek az inspirálására, anyagi hasznot akart huzni.

Guthi kijelentette a mai kihallgatása alkalmával, hogy az információt egy másik hírlapírótól, *Tábori Kornéltól*, a *»Pesti Napló«* belső munkatársától kapta. *Tábori* ugyanis közölte vele, hogy mindjárt a botrány kezdetén *Marton* őt felkereste és közölvén vele a báró *Bánffy* vonatkozó mesét, fölvetette, hogy *»kettesben«* szép pénzt kereshetnének *Bánffy*tól. *Tábori* az ajánlatot visszautasította s így került a dolog a lapba. A vizsgálóbíró legközelebb *Tábori Kornélt* fogja kihallgatni.

MULATSÁG.

Katalin-estély. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet f. hó 25-én a kereskedelmi csarnok dísztermében ezidén is megtartja szokásos Katalin-estélyét, mely alkalommal a terített asztalok mellett a helybeli 37. gyalogezred zenekara fogja a közönséget válogatott zenedarabokkal szórakoztatni, míg a talp alá valót a katonai zenekarral felváltva, egy jó-hírnevű cigányzenekar szolgáltatja. Belépő-díj 2 korona. A rendezőség élén özv. Des *Eche-rolles-Kruspér* Sándornéval nagyban buzgólkodik az estély sikerén.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, nov. 10. (Saját tud. táv.) *Fejérváry, Kristóffy, Lányi*, néhány napot Bécsben töltenek. Holnap politikai jelentőségű *audienciára* mennek. *Fejérváry* megint fenyegetőzik. Azt mondja, hogy a törvényhatóságok ellenállása most már nem passzív ellenállás többé, hanem *aktiv rezisztencia*. A kormány ezeket az üzemeket tétlenül nem nézi. Hát ne nézze! Hasonló értelemben fenyegetőzött *Kristóffy* is a haladópartban. Ad vocem haladópart. Egyik függetlenségi esti lap hire szerint *Hieronimi 20—30* szabadelvű képviselővel *Fejérváryék* pártjához csatlakozik. — *Hunyad* vármegye, mai közgyűlésén, mint *Déváról* jelentik, az állandó választmány javaslatát fogadta el a hazafias passzív rezisztencia ügyében, *Vlád Aurél* képviselőt, aki románul akart szólni, a közgyűlés meg sem hallgatta. A kormány meg akarja valósítani a vasutasok egyik régi tervét, a *vasutasok szövetségét*. Persze csak azért, hogy az alakítandó szövetség főembereit, a vezéreket, a maga részére hódítsa. Már próbálja is puhításukat.

Kossuth e hó 16-án üli meg 64-ik születése napját. A függetlenségi párt nagy óvácziókban fogja résztesíteni. November 23-án pedig az összes hazafias törvényhatóságok értekezletre gyűlnek össze Budapesten. — Az új disszidensek ma közös vacsorára gyűltek össze a Pannoniában. Közelebről *Aadrassy* disszidens-klubjába be lépnek.

Kossuth cikket irt egyik függetlenségi estilapba a király tanácsadóiról. Szembe állítja a mai tanácsadókat, akik a király elől gondosan titkolják a való helyzetet, — a régi idők hűséges, őszinte, becsületes tanácsadóival.

Az orosz forradalom.

A kronstadti lázadás.

Budapest, nov. 10. (Saját tud. táv.) *Pétervárról* jelentik: *Kronstadt* képe a pusztulást mutatja. 15 utcája leégett. A *Goszlini Norld*, a kronstadti bazárt, amelyben a legnagyobb üzletek vannak, teljesen kirabolták. A tengerészeti klub ritka nagy könyvtára elégett. A halottak és sebesültek száma is igen nagy. Tíz tisztet is megöltek. A rendőrök rákényszerítették a katonai zenekarokat, hogy elöltük menjenek és a *Marseillet* játszák. A hajók zsufolva vannak. Egy ember 10.000 frankot fizetett azért, hogy elutazhassék.

Pétervárról jelentik: *Kronelodtban* tegnap reggel 800 matróz fosztogatni kezdte pálinkásboltokat, aztán részegen az áruházakat, ékszerboltokat. Gyalogság sortüzet adott rájuk, utcai harc keletkezett, száznál többen el-estek.

A várost felgyújtották, csoda, hogy csak 15 utca égett el. Zendülés oka, hogy az ot-tani ulánus ezred sértőleg viselkedett a matrózokkal, más verzió szerint a matrózok több fizetést és a nagygyűlésen részvételt követeltek. Az erődök egy része a zendülők kezében van.

A lázadók megfékezésére küldött idegen katonaságot a kronstadti fölkélok, köztük az

ottani katonaság is, megtámadták. A föltordulás általános.

A csáfolat.

Kronstadtból jelentik, külföldön az itteni zavargásokról elterjedt hírek igen tulzottak. A városban pusztító tüzeket eloltották, az utcákon tüzer-, gyalogos- és kozáksapatok czírhálnak. A zavargások nem ismétlődnek. A lázadásokat, a melyeket a csőcselék idézett elő, erélyesen elnyomták.

Katonai forradalom.

Pétervárról jelentik Párisba, hogy kiűtött a katonai forradalom. Még nem erősítették meg azt a táviratot, amely Európaszerte a legnagyobb szenzációt kelti. Tudósítónk a bécsi orosz nagykövettel beszélt, aki azonban semmit sem tud a dologról, amely amilyen szenzációs, olyan valószínűtlen.

A kétségbeesett Witte.

Londonból jelentik: Witte gróf, aki tegnap hosszabb tanácskozás után tért vissza Péterhofból Pétervárra, rendkívül rosszkedvű és a kétségbeesés jelei mutatkoztak. Witte kezdi belátni, hogy lehetetlen dologra vállalkozott, amikor Oroszországot egy csapásra alkotmányos országgá akarta átváltoztatni.

Witte nagyon elkeseredett, hogy a mérsekelt, haladó párt is bizalmatlansággal van iránta. Truberboj herceg, Sipoő Gucskov kijelentették, hogy nem hajlandók miniszteriumába belépni.

Menekül a csár.

A csár el akarja hagyni családotul Péterhofot, honnan jól látni a tüzet és Pétervárra megy. Attól kellett tartani, hogy az arzenál felrobban, hol tömérdek lőpor van.

NYILTTÉR.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindenemű **fűkőr, réz- és vasbutorok** a lehető leghatékonyabb árszámítás mellett a **legszébb kivitelben** szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel készülnék minden e szakmába vágó **asztalos, kárpitos és díszítő stb. munkák, javítások** a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

Bumbera Imre

polgári- és papi-szabó
Nagyvárad, „Bazár“-épület, színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legújabb divatu és a legjobb minőségű ŐSZI és TÉLI** szöveim raktáron vannak, melyekből a legújabb és lelegegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **SIMA, FEKETE** árúimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Állandóan nagy választék **reveranda, címáda** és egyházi **kvadrátusokból. Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legezelszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka, jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseit kérve, maradtam kitünő tisztelettel:

Bumbera Imre,

1848.

polgári- és papi-szabó.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA
középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára **20 fillér.**

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

REGÉNYCSARNOK.

A sellő.

12.

Irta: **Wells H. G.** — Angolból fordította — r.

Glendower kisasszony és Buntingné pedig Hythban voltak, hogy valami fölötté fontos helyi nagysággal diplomatikus tárgyalásokat folytassanak Harry megválasztása érdekében.

— Bunting ur halászni ment, nem lehetne állítani, hogy valami szenvedélyes halász volt, de már megszokta s a világegyetem abba nem hagyta volna.

Ketten, mondom, ott ültek az örökzöld fák alatt. Ránézett Melville a sellő beárnyékolt arcára, s vagy ez a szelid arcz juttatta valamiképp eszébe, hogy cigarettázék vagy ő kért rá engedélyt. Akárhogyan, de a cigaretták előkerültek. A sellő rájuk nézett s megmozdult. Melville pedig önkéntelenül is ráfeledkezett erre a mozdulatra.

— Én sejtem önt, mondá.
— Nem vettem észre.
Melville Parkerre pillantott s tekintete találkozott a sellőével. Egy cigarettát vett kezébe.

— Odalent nincsenek effélék. Elhibeti, hogy csak itatott dohányt kapunk.

Melville egyszerre más térre csapott át.

— Csodálkozom rajta, hogy mi is lehet az, a miért ön hozzánk jött.

— Érdemes volt idejönni.

— De csakugyan azért jött . . .

A sellő a szavába vágott.

— Hogy a földi életet tanulmányozzam. Hát nem elég ez?

— Az élet az nem minden. Különben . . .

— Nos?

— Ön említett valamit Buntingnének.

— Miről?

— A lélekről.

A sellő nem felelt azonnal. Feltékelte s úgy látszott mosolygott.

— Melville ur, mondja csak, mi az a lélek?

— A lélek . . . kezdte Melville és megakadt. «A lélek, tudja . . . » s úgy tekintett a sellőre, mint a ki valami nagy nehézségen akar átvergődni. A lélek mibenlétét . . . kissé — nehéz megmagyarázni . . .

— Olyas valaki előtt, a kinek nincs, nemde?

— Akárki előtt. Különben is ön nagyon jól tudja, mi a lélek.

— Nem, nem tudom.

— Tudja, akárcsak én.

— Oh van különbség.

— Ön azért jött, hogy lelket szerezzen magának.

— Van lelke mind-nkinek?

— Mindenkinek.

— Kivéve engem?

— Abban már nem vagyok bizonyos.

— Buntingnének is?

— Feltétlenül.

— Bunting urnak is?

— Mindenkinek.

A sellő egy darabig gondolkodott.

— Melville ur mi az, amikor két lélek egyesül?

Melville hirtelen eldobta a cigarettáját, a kérdés eszébe juttatott valamit.

— Valami különös dolog az. Olyan virágfakadás féle. Néha meg olyan mint a névjegyküldés: a személyes jelenlétet helyettesíti.

Rövid szünet következett. A sellő még közelebről vette a témát.

— Nem gondolja, hogy Glendower kisasszony és Chatteris ur . . .

Melville ránézett.

— Határozottan. Oda akarnak jutni ők is.

A sellő erősen rá nézett. Keményen megnézték egymás arczát. Melville úgy sejtette, hogy valami olyasmit fedezett fel a mit régen sejtett.

— Ön szeretne róla beszélni?

A sellő a fe'ével intett.

— Nem. De ha ön akarja, szívesen teszem.

— Nos?

— Évekkel ezelőtt láttam meg Harryt legelőszőr.

— Hol?

— A déli tengeren — a Tonga szigetek mellett.

— És hát igazában azért jött ide, ugy-e bár?

A kérdés elől nem lehetett kitérni.

— Igen.

— És ő nem látta önt?

— Nem.

— Én azért még mindig nem látom, miért jött ön. Lássá csak, van itt egy nagy akadály: itt van Glendower kisasszony.

— Az igaz.

— És a mellett ön — ön sem helyesen jár el.

— Miért?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, nov. 10.	
Buza okt. — — — —	16 38
Rozs okt.-re — — — —	13 16
Tengeri április 1906 — — — —	13 38
Zab ápr.-ra — — — —	13 16
Repeze aug.-ra — — — —	21 06

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 10.	
Oszták hitelrészvény — — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — — —	706.—

Leszámitoló bank — — — —	499.—
Rimamurányi — — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — — —	582.50
Városi villamos vasut — — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 nov. 10-én.	
Magyar aranyjárdék 4% — — — —	114.25
Magyar koronajárdék 4 — % — — — —	95.75
Magyar koronajárdék 3 1/2 % — — — —	86.55
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — — —	96.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — — —	2.18

Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön — — — —	161.—
Oszták járadék papirban — — — —	100.—
Oszták járadék ezüstben — — — —	100.70
Oszták járadék aranyban — — — —	119.—
Oszták korona járadék — — — —	100.—
1860. oszt. államsorsjegyek — — — —	1.60
Oszták-magyar bankrészvény — — — —	16.35
Magyar hitelbank részvény — — — —	782.50
Oszták hitelbank intézeti részvény — — — —	673.50
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	66.85
20 frankos arany (Napolendor) — — — —	19.12

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szőnyegek,

függönyök, ágyterítők, és pokróczok a gácsi gyár bizo-
mányi raktárában

Spárga szőnyegek	25 krtól kezdve.
Manilla " "	40 " "
Glória " "	80 " "
Chenilia " "	1.20 " "
Szövet függönyök	1.10 " "
Csipke " "	1.80 " "
Chenilia " "	6.50 " "
Szövet ágyterítők	1.50 " "
Chenilia " "	3.60 " "
Nagy asztal szőnyeg	3.20 " "

SPITZER TESTVÉREK

NAGYVARAD, Zöldfa-utca,

gyári, olcsó szabott árakban kaphatók.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Világhírű előpataki gyógyvíz

Számtalan előismerő nyilatkozat, a kik ennek használatát után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, **gyomor- és szélzsabában, hányatoknál.**

2. **Alteti vérbőségben, vérpan-gásban, aranyérben** s az ezzel járó **vérszékely** s **kedélykór** szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj- és lép-daganatokban**, az epe kivetető csöveinek **hurutos** bántalmainál, **sárgaságban, epekőekben**, a poszgerj és váltólázakból származott lépda-goknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló **hórszám** zavaroknál, a **görvélykór** torpid alakjainál s különösen **vérse-génységi** állapotoknál,

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a **kezdődő húgykő** és **fő-vény-leterakodás** eseteiben kiténő **húgy-savoldó.**

6. **A méh idült tömüléseinek, dagat-nál, fehér folyás** s **rendetlen havad-zásnál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyer-mekeknek a szervezet ép és erős kifej-lődését vas és mész tartalmánál fogva meglegőben elősegíti, egészséges embe-reknek is üdítő italul szolgál, s külö-nösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatba van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére.

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

A „Nagyváradai Hitelbank“

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 évi időtartamra a legolcsóbb kamattal és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses

jelzálogkölcsonöket

nyujt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt folyósít. Kölcsonkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsonöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad könyvecskékre betétés folyó

számlára:

6 hóig elhe vezett összeg után **5°-os** kamattal fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámítól váltókat.

Értékpapírok, ékszerék és terményekre

előlegel ad. **Az igazgatóság.**

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

4°-os Magyar koronajáradék

december hó 1-én esedékes szelvényeit

már november hó 20-tól kezdve

költségmentesen beváltja a

Biharmegyei kereskedelmi- ipar- és terményhitelbank Nagyvárad, Teleki-utca.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbízás folytán a tulajdonát képező Fekete Sas és Zöldfa szállodák eladása céljából 1905. évi december hó 4-én délelőtt 10 órakor a városháza nagytermében nyilvános árverést fogok tartani.

Az árverés a fent megnevezett két ingatlanra külön-külön és együttesen s ezen kívül a Fekete Sasra vonatkozólag új szálloda és redont építésének kötelezettsége mellett és ily kötelezettség nélkül fog megtartatni.

a.) A Fekete Sas kikiáltási ára 389000 korona.

b.) A Zöldfa kikiáltási ára 352300 korona. s a két ingatlané együtt 741300 korona.

Bánatpénzül a kikiáltási ár 10 %-a szolgál mely árverelőik által az árverés megkezdése előtt alulírott küldöttségi elnök kezébe készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban teendő le. — Azok az árverelőik, kik a bánatpénzt mindkét ingatlanra nézve leteszik a kü-

lönleges árverésen való részvételre is jogosítva vannak.

Az árverési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekintethetők s ugyanott egyéb felvilágosítások is nyerhetők.

Árverelni szóval vagy írásban zárt ajánlat utján lehet, zárt ajánlatok csakis a fent kitett határidőig a szóbeli árverés megkötése előtt adhatók bes ezekhez az előirt bánatpénz vagy ennek a városi pénztárba történt letételét igazoló letéti jegy is csatolandó s árverelő zárt ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket ösmeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja, szóbelileg árverelőik az árverés megkezdése előtt a feltételeket ugyanezen körülmény elősmerése végett aláír tartoznak.

Árverelőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1905. november hó 2-án.

Komlóssy József,

1373. jog- és gazd. tanácsnok, mint az árverelő küldöttség elnöke.

4°-os Magyar koronajáradék

december hó 1-én esedékes szelvényeit

már november hó 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Takarékpénztár.